

Euphorbia amygdaloides subsp. *robbiae* (Turkse amandelwolfsmelk) in het natuurreservaat De Buylaers (Lokeren, Oost-Vlaanderen, België)

Hans BAETÉ

Vogelhäusle 1, 88213 Ravensburg, Duitsland
hans.baete@gmail.com

Abstract. – *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* (Turkish wood spurge) in the nature reserve De Buylaers (Lokeren, East Flanders, Belgium). Since at least 2014, a population of *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* has persisted in a nature reserve dominated by moist to wet grasslands in Lokeren (Belgium). This taxon occurs along an elevated path shaded by *Corylus avellana*. It is presumably thanks to its characteristic rhizomes that this taxon could survive a recent disturbance and it is likely that it will expand its area in the future. Given the geographic origin of this taxon, the author suggests the Dutch vernacular name 'Turkse amandelwolfsmelk' (by analogy with its English vernacular name: 'Turkish Wood Spurge').

Samenvatting. – Langs een opgehoogd pad in de schaduw van *Corylus avellana* in een natuurreservaat gedomineerd door vochtige tot natte graslanden in Lokeren (België), handhaaft een populatie *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* zich al zeker sinds 2014. Het is vermoedelijk dankzij de rhizomen die kenmerkend zijn voor deze ondersoort van *Euphorbia amygdaloides*, dat deze plant een recente verstoring van haar standplaats heeft kunnen overleven en zich in de toekomst vermoedelijk opnieuw zal kunnen uitbreiden. Gezien de geografische oorsprong van dit taxon stelt de auteur als Nederlandse soortnaam 'Turkse amandelwolfsmelk' voor (naar analogie met zijn Engelse soortnaam: 'Turkish Wood Spurge').

Résumé. – *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* (*Euphorbe de Robb*) dans la réserve naturelle De Buylaers (Lokeren, Flandre orientale, Belgique). Le long d'un chemin surélevé ombragé par *Corylus avellana*, dans une réserve naturelle dominée par des prairies humides à Lokeren (Belgique), une population d'*Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* persiste au moins depuis 2014. C'est probablement grâce aux rhizomes caractéristiques de cette sous-espèce d'*Euphorbia amygdaloides* que cette plante a pu survivre à une perturbation récente de son site et qu'elle pourra probablement se développer à nouveau à l'avenir. Etant donné l'origine géographique de ce taxon, l'auteur suggère le nom vernaculaire néerlandais 'Turkse amandelwolfsmelk' (par analogie avec son nom vernaculaire anglais: 'Turkish Wood Spurge').

Illustraties:

Hans Baeté (Fig. 1-4) en Christophe Hillaert (Fig. 5).

Citering:

Baeté H. (2024) – *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* (Turkse amandelwolfsmelk) in het natuurreservaat De Buylaers (Lokeren, Oost-Vlaanderen, België). *Dumortiera* 123: 21-23.

Achtergrond

In 1891 verzamelde Mary Anne Robb voor het eerst een in het wild groeiend individu van dit taxon op een onbekende plaats in de buurt van Istanbul (NW Turkije). Zij nam deze plant in een hoedendoos (Engels: bonnet) mee naar Engeland, waar men dit taxon aanvankelijk schertsend 'Mrs. Robb's bonnet' noemde (Can et al. 2012). Sinds 1977 wordt dit taxon ook in het wild gezien op de Britse eilanden, waar het zich volgens Stace & Crawley (2015) zowel door zaden als langs vegetatieve weg, zonder tussenkomst van de mens, kan handhaven en verspreiden.

Beschrijving en herkenning

Ondanks het feit dat de plant reeds aan het einde van de 19de eeuw is ontdekt, wordt ze pas ruim een halve eeuw later formeel beschreven door Turrill (1953). Turrill vernoemde ze naar Mrs. Robb en beschouwde haar als een 'goede soort'. Haar taxonomische status was echter voer voor discussie en Radcliffe-Smith

(1976) herleidde haar tot variëteit van de ook in België inheemse bosplant Amandelwolfsmelk: *Euphorbia amygdaloides* var. *robbiae* (Turrill) Radcliffe-Smith. Het vijfde deel van de European Garden Flora (Carter & Cullen 1997) beschrijft deze plant als volgt: 'wijdverspreid in cultuur, verdraagt droge schaduw, heeft zich verspreidende rhizomen en meer glanzende, leerachtige, haarloze bladen'. Later herwaardeert Stace (1989) dit taxon opnieuw tot ondersoort van Amandelwolfsmelk: *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* (Turrill) Stace. De vierde editie van de New Flora of the British Isles (Stace 2019) vermeldt de volgende kenmerken: 'rhizomen lang; bladen van eerstejaars stengels +/- leerachtig, +/- glanzend, donkergroen, +/- kaal'. In tegenstelling tot bij *E. amygdaloides* subsp. *amygdaloides* (2n = 20) erkent Stace (2019) bij *E. amygdaloides* subsp. *robbiae* ook polyploïden (2n = 20, 40). Figuren 1-3 tonen de kenmerkende rhizomen, bladen en bloeiwijze van de planten in De Buylaers.

Foto 1 (↑↑), *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* met rhizomen in De Buylaers in Lokeren.

Foto 2 (↑). Glanzende, leerachtige bladen van *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* in de Buylaers in Lokeren.

Foto 3. Bloeiwijze van *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* in de Buylaers in Lokeren.

Status

De status van dit taxon op de Britse eilanden beschouwt Stace (2019) als: 'neofyte-natd' ('neofiet-ingeburgerd'). Dit betekent: geïntroduceerd op de Britse eilanden na het jaar 1500 en zichzelf voortplantend of uitbreidend met seksuele (bv. zaad) of vegetatieve (bv. rhizomen) middelen. De Manual of the Alien Plants of Belgium (Verloove 2023) beschrijft dit taxon in België als een zeer zeldzame maar vermoedelijk uitbreidende 'escape from cultivation'. De populatie in De Buylaers te Lokeren omschrijft Verloove l.c. als de enige stabiele en duidelijk sinds lang ingeburgerde populatie in België.

Standplaats in Lokeren

De standplaats in Lokeren betreft een door een hazelaar (*Corylus avellana*) beschaduwde berm van een opgehoogd pad in De Buylaers in Lokeren, een natuurreservaat gedomineerd door vochtige tot natte graslanden (meersen) langs de rivier de Durme. Dit pad is volgens een lokale inwoner opgehoogd met grond afkomstig van het 'Kamp van Lokeren'. Oorspronkelijk is dit kamp in de nabijgelegen Oude Brugwijk in 1941 opgericht om er Engelse krijsgesvangenen samen te brengen in afwachting van hun transport naar Duitsland. Vanaf september 1944 tot in 1947 is het een 'interneringkamp' voor vermeende collaborateurs (Rzoska 1999). In april 2014 ziet de auteur op de standplaats in De Buylaers, tijdens zijn eerste bezoek van de site, een 30-tal individuen van *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* onder een hazelaar (*Corylus avellana*), in een natuurlijk ogende vegetatie met moeraszegge (*Carex acutiformis*; foto 4).

Foto 4. *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* in De Buylaers samen met *Carex acutiformis* onder *Corylus avellana* in april 2015.

In april 2023 komt op dezelfde plek een sterk uitgedunde populatie voor, nog steeds nabij *Corylus avellana*, maar nu op een grotendeels kale bodem, zonder *Carex acutiformis* (foto 5). Volgens de conservator van de Buylaers, Christophe Hillaert, is de standplaats twee jaar geleden sterk verstoord geweest als gevolg van knotwerken in natte omstandigheden en een vervolgens 'zeer grondig opruimen'.

Foto 5. *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* in De Buylaers in april 2023.

Conclusie

In het natuurreserveaat De Buylaers in Lokeren bevindt zich zeker sinds 2014 (maar mogelijk al langer vanwege over het hoofd gezien) een zich tot op vandaag handhavende populatie van *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae*, wellicht de enige min of meer ingeburgerde populatie in België. Knotwerken zorgden twee jaar geleden voor een sterke verstoring van de groeiplaats, met een sterke uitdunning van de populatie tot gevolg, alsook het verdwijnen van de ermee samen groeiende *Carex acutiformis*. Het is vermoedelijk dankzij de voor deze ondersoort van *Euphorbia amygdaloides* kenmerkende rhizomen (zie fig. 1) dat deze plant de genoemde werken heeft kunnen overleven en zich vermoedelijk in de toekomst opnieuw zal kunnen uitbreiden. Gezien de oorspronkelijke herkomst van dit taxon, stelt de auteur als Nederlandse naam Turkse amandelwolfmelk voor.

Literatuur

- Can L., Erol O., Challen G. & Küçüker O. (2012) – On the rediscovery of *Euphorbia amygdaloides* subsp. *robbiae* and its type. *Turkish Journal of Botany* 36: 650-654. <https://doi.org/10.3906/bot-1110-18>
- Carter S. & Cullen J. (1997) – *Euphorbia*. In: Cullen J. et al. (eds.), *The European Garden Flora*, vol. 5. Cambridge University Press, Cambridge: 81-101.
- Radcliffe-Smith A. (1976) – The mystery of *Euphorbia robbiae* (Euphorbiaceae). *Kew Bulletin* 30: 697-698. <https://doi.org/10.2307/4102913>
- Rzoska B. (1999) – Zij komen allen aan de beurt, de Zwartten – Het kamp van Lokeren 1944-1947. Davidsfonds, Leuven.
- Stace C.A. (1989) – New combinations in the British and Irish flora. *Watsonia* 17: 442-444.
- Stace C.A. (2019) – *New flora of the British Isles*, 4th ed. Cambridge University Press.
- Stace C.A. & Crawley M.J. (2015) – *Alien Plants*. William Collins.
- Turrill W.B. (1953) – *Euphorbia robbiae*. *Curtis's Botanical Magazine* 169: 208.
- Verloove F. (2023) – *Manual of the Alien Plants of Belgium – Euphorbia amygdaloides*. [<https://alienplantsbelgium.myspecies.info/content/euphorbia-amygdaloides>; geraadpleegd april 2023]

✱